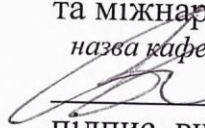

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту
Зав. кафедри публічного управління,
адміністрування
та міжнародної економіки

назва кафедри

 д.е.н., професор Сокольська Т.В.

підпис, вчене звання, прізвище, ініціали

«04» Метоніжа 2022 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконав Махаринський Григорій Володимирович
прізвище, імя, по батькові, підпис

Керівник д.е.н., проф Паска І.М.
вчене звання, прізвище, ініціали

підпис

Рецензент к.е.н., доцент Понедільчук Т.В.
вчене звання, прізвище, ініціали

підпис

Я, Махаринський Григорій Володимирович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

АНОТАЦІЯ

Махаринський Григорій Володимирович. Державне регулювання розвитку трудового потенціалу сільських територій Київської області

Магістерську кваліфікаційну роботу присвячено: дослідженню сутності поняття «трудоий потенціал»; з'ясуванню суті та структури процесу відтворення трудового потенціалу; визначенню механізму державного регулювання розвитку трудового потенціалу сільських територій; проведенню аналітичного оцінювання розвитку трудового потенціалу сільських територій та його використання; розробці заходів щодо удосконалення державного регулювання розвитку трудового потенціалу сільських територій; визначенню основних напрямів диверсифікації використання трудового потенціалу на селі; виявленню найбільш ймовірних напрямів розвитку сформованих умов щодо вибору сфери професійної діяльності населення сільських територій.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення розвитку трудового потенціалу сільських територій (Київська область).

Предметом роботи є теоретичні і практичні аспекти забезпечення розвитку трудового потенціалу сільських територій.

Методи дослідження. Теоретичне та методичне підґрунтя магістерської наукової роботи складають загально наукові та спеціальні методи, а саме: системний аналіз; порівняльний аналіз; факторний аналіз; метод моделювання.

Інформаційною базою дослідження послужили законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні матеріали Державної служби статистики України та Київського обласного управління статистики, звіти про виконання обласного бюджету Київської обласної державної адміністрації, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених.

Структура кваліфікаційної роботи магістра та її обсяг. робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 95 сторінок. У роботі міститься 15 рисунків, 14 таблиця. Список використаних джерел налічує 78 найменувань.

Ключові слова: державне регулювання, управління, розвиток, Київська область, трудовий потенціал.

ANNOTATION

Makharynsky Hryhoriy Volodymyrovych. State regulation of labor potential development in rural areas of Kyiv region

The master's qualification work is devoted to: researching the essence of the concept of "labor potential"; clarifying the essence and structure of the process of reproduction of labor potential; determination of the mechanism of state regulation of the development of the labor potential of rural areas; conducting an analytical assessment of the development of the labor potential of rural areas and its use; development of measures to improve state regulation of labor potential development in rural areas; determining the main directions of diversification of the use of labor potential in the countryside; identifying the most likely directions of development of the formed conditions regarding the choice of the sphere of professional activity of the population of rural areas.

The object of the study is the process of ensuring the development of the labor potential of rural areas (Kyiv region).

The subject of the work is the theoretical and practical aspects of ensuring the development of the labor potential of rural areas.

Research methods. The theoretical and methodological basis of the master's research work is made up of general scientific and special methods, namely: system analysis; comparative analysis; factor analysis; modeling method.

Legislative and regulatory acts of Ukraine, statistical materials of the State Statistics Service of Ukraine and the Kyiv Regional Department of Statistics, reports on the implementation of the regional budget of the Kyiv Regional State Administration, scientific works of domestic and foreign scientists served as the information base of the research.

The structure of the master's qualification work and its scope. The work consists of an introduction, three chapters, conclusions and a list of used sources. The total volume of work is 95 pages. The work contains 15 figures, 14 tables. The list of used sources includes 78 items.

Key words: state regulation, management, development, Kyiv region, labor potential.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	9
1.1 Сутність трудового потенціалу сільських територій та особливості його відтворення в умовах державного регулювання	9
1.2 Соціально – економічні фактори формування трудового потенціалу сільських територій	24
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	30
2.1 Характеристика стану і структура трудового потенціалу сільських територій Київщини	30
2.2 Оцінка використання трудового потенціалу сільських територій	42
2.3 Оцінка розвитку трудового потенціалу сільських територій та особливості його державного регулювання	47
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	57
3.1 Удосконалення інституційного забезпечення розвитку трудового потенціалу сільських територій	57
3.2 Напрями диверсифікації використання трудового потенціалу	66
3.3 Прогнозування розвитку трудового потенціалу	77
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
ДОДАТКИ	93

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баб'як, Г.З., Файфура, В. Та Шушпанов, Д. 2021. З історії географічного та соціально-економічного вивчення поняття „трудовий потенціал”, [online]. Доступно: <ukrur.narod.ru/istoukrgeo/allpubl/krajeznavstvo/zistorgeotasoc1.htm>. [Дата звернення 19 Серпень 2021].
2. Богущ Л.Г. Використання потенціалу людських ресурсів у забезпеченні сталого розвитку сільських територій. Вісник ХНАУ. — Харків: ХНАУ.— 2019. — Вип. 11. — С. 51—63.
3. Бородіна О. Соціальні інновації в системі сільського розвитку: концептуальні підходи. Економіка України. — 2020. — № 9. — С. 67—77.
4. Бородіна О.М. Аграрний розвиток і саморозвиток громад: модернізація через взаємну адаптацію (теоретико методологічний аспект). Економіка України. — 2014. — №4 (629). — С.55—72.
5. Валовий внутрішній продукт. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Васильців Т.Г. Світовий досвід розвитку сільських територій в контексті державної політики забезпечення економічної безпеки. Науковий вісник Полісся. 2016. № 3 (7). С. 15–21.
7. Верхоглядова Н.І. Методичні підходи до визначення поняття «трудовий потенціал». Економічний простір. — 2021. — №52/1.— С. 219 – 228
8. Вишневська О.М. Ресурсний потенціал підприємств сільських територій : монографія. — Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2019. — 248 с.
9. Галаз Л. В. Підходи щодо оцінки трудового потенціалу підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». — Львів. - 2020. — № 683. — С. 178–

184.

10. Гафурова О. Сільські території: поняття, ознаки, класифікація. Підприємництво, господарство і право. – 2020. – №8. – С. 84-87.
11. Гончаренко І.В. Соціально – економічний розвиток сільських територій регіону: монографія – НАН України, І-т регіон. дослід. – Львів, 2019. – 370 с.
12. Гончаренко І.В. Соціально-економічний розвиток сільських територій регіону: проблеми території та практики. — Львів: НАН України, І-т регіон. дослід. — 2019. — С. 15—18.
13. Горбачова І. В. Механізми формування та розвитку трудового потенціалу сільських територій. Економіка і суспільство. Вип. 14. 2018. С. 175-181.
14. Гринкевич С. С. Суть трудового потенціалу: еволюція поглядів в контексті суспільного розвитку. Всеукр. наук.-виробн. журнал «Інноваційна економіка». – 2021. – № 6(25). – С. 6–9.
15. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
16. Джаїн І. О. Економічна оцінка трудового потенціалу території : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.09.01 «демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика» / І. О. Джаїн. – К., 2001. – 21 с.
17. Джаїн, І.О. 2001. Економічна оцінка трудового потенціалу території. Кандидат наук. Національна академія наук України Рада по вивченню продуктивних сил України. К.
18. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник. / За ред. В.В. Ковалевського. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 292 с.
19. Євдокимов, Ф.І. та Мізіна О.В. 2014. Дослідження категорії “економічний потенціал промислового підприємства”. Наукові праці

ДонНТУ. Серія 6, Економічна. 75. с.54-59.

- 20.Єрмаков О. Ю., Личук Л. І. До проблеми формування і використання трудового потенціалу на засадах сталого розвитку сільських територій. Економіка та держава. № 5. 2018. С. 28-33.
- 21.Єрмаков О.Ю. Ресурсний потенціал сільських територій та особливості його відтворення і використання в аграрній сфері. Науковий вісник НУБіП України. — 2011. — Вип. 163. — Ч. 3. — С. 133—141.
- 22.Єрмаков О.Ю. Трудові ресурси сільських територій та ефективність їх використання в сільськогосподарських підприємствах. Агросвіт. — 2019. — № 17. — С. 15—19.
- 23.Жибак М.М. Розвиток трудового потенціалу села західного регіону: монографія – Тернопіль: видавництво Астон, 2020. – 336 с.
- 24.Кальєніна, Н.В. 2018. Сутність категорії „трудовий потенціал підприємств”. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 3. с.111-115.
- 25.Ключник А.В. Формування і розвиток економічного потенціалу сільських територій України : монографія / А.В. Ключник. – Миколаїв : Дизайн та поліграфія, 2021. – 468 с.
- 26.Коваль Н. В., Корженівська Н. Л. Вплив трудового потенціалу аграрного сектору на демографічну безпеку. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. Том 24. Випуск 2 (75). 2019. С. 16-20.
- 27.Конституція України.1996. Верховна рада України, від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. Відомості Верховної Ради України, 30.
- 28.Кравченко, І.М. Аналіз категорії “трудовий потенціал” в контексті категорій “робоча сила”, “людський потенціал”, “людський капітал” та “трудові ресурси”. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії, 2022. 51, с.124-131.

- 29.Куліш І.М. Державна політика розвитку сіль-ських територій: світовий досвід для України. Соціально-економічні проблеми сучас-ного періоду України. 2021. Вип. 3. С. 395–407.
- 30.Малік М.Й. Кадровий потенціал аграрних підпри-ємств: управлінський аспект — К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2015. —368 с.
- 31.Мамонова В. Джерела та механізми фінан-сування місцевого економічного розвитку. Навчаль-ний посібник. К.: Центр громадської експертизи, Проект «Місцевий економічний розвиток міст України», 2013. 176 с.
- 32.Київщина у цифрах : статистичний збірник / [за ред. П.Ф. Зацаринського].- Миколаїв, 2021. – 215 с.
- 33.Михайлова Л.І. Управління персоналом: навчальний посібник. – Суми: Козацький вал, 2013. – 256 с.
- 34.Моначин І., Періг І. Фактори трудової міграції українців в країни Європейського союзу. [Електронний ресурс]. Соціально-економічні проблеми і держава. 2019. Вип. 2 (21). С. 292-300. Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19milkes.pdf>
- 35.Мордвінов О.Г. Управління аграрним прородокористуванням в умовах ринкової рансформації: монографія. – К.: УАДУ, 2021. – 344 с.
- 36.Нагорняк Г. Інтелектуальний капітал як вагомий чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємств машинобудівної промисловості України на сучасному етапі розвитку інноваційної економіки. [Електронний ресурс]. Соціально-економічні проблеми і держава. 2020. Вип. 2 (23). С. 66-78. Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2020/20ngsrie.pdf>
- 37.Населення. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

- 38.Олефір, В.О. Інтелектуально-особистісний потенціал : структура та діагностика. Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Психологія, 44, Ч.2, Харків: ХНПУ. 2012. с.150-161.
- 39.Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Постанова Кабінету міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. Урядовий Кур'єр № 156 від 14.08.2020 р.
- 40.Про Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року. 1999. Указ Президента України від 3 серпня 1999 року № 958/99. Офіц. вісн. України, 31. с.47.
- 41.Пустовіт, М. В. Трудове забезпечення регіону: нові підходи до термінологічного аналізу. Наукові праці Кіровоградського національного техноло 2012.
- 42.Регіональна доповідь про стан навколишнього середовища в Київській області у 2021 році // Київське управління екології та природних ресурсів. – Миколаїв, 2022. – 200 с.
- 43.Саблук П.Т. Концептуальні аспекти модернізації аграрного виробництва та розвитку сільських територій в Україні. Економіка АПК. —2020. — №8. — С.3—9.
- 44.Савва А. Міжнародний досвід і наукова доктрина соціально – економічного розвитку сільських територій України. Міжнародний науковий журнал «Економічний дискурс». 2016. № 4. С. 17–25.
- 45.Сорока, О.В. Формування та розвиток трудового потенціалу управлінських кадрів в умовах ринкових відносин. Кандидат наук. Донецький національний університет 2018
- 46.Соціально-економічне становище домогосподарств України у 2020 році // Державна служба статистики України. – Київ, 2019. – 37с

47. Статистичний збірник «Економічна активність населення Київщини у 2021 році» / за ред. О.О.Андреєвої. – М.: Головне управління статистики в Миколаївській області, 2022. – 1193 с.
48. Статистичний збірник «Економічна активність населення Київщини у 2021 році» / за ред. О.О.Андреєвої. – М.: Головне управління статистики в Миколаївській області, 2022. – 1193 с.
49. Статистичний збірник «Населення Київщини 2020» / [за ред. З.А. Лук'яненка] – М.: Головне управління статистики в Київській області, 2019. – 177 с.
50. Статистичний збірник «Сільське господарство Київщини» / за [ред. З.А. Лук'яненка] – М.: Головне управління статистики в Київській області, 2021. – 316 с.
51. Статистичний щорічник Київської області за 2020 рік / [за ред. П.Ф. Зацаринського] – Київ, 2021. – 615 с.
52. Статистичний щорічник Київської області за 2021 рік / [за ред. П.Ф. Зацаринського] – Київ, 2022. – 620 с.
53. Статистичний щорічник України за 2021 р. / [за ред. О.Г.Осауленка] – К.: Державна служба статистики України, 2022. – 534 с.
54. Статистичний щорічник України за 2020 р. / [за ред. О.Г.Осауленка] – К.: Державна служба статистики України, 2021. – 536 с.
55. Статистичний щорічник. Міста та райони Київської області 2021р. / [за ред. П.Ф. Зацаринського] – М.: Головне управління статистики в Миколаївській області, 2022. – 493 с.
56. Стец І.І. Трудовий потенціал: проблеми відтворення. Інноваційна економіка. – Тернопіль. – 2022. – №22. – С. 258–262.
57. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Мессель-Веселяка. –

К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.

58. Стратегія регіонального розвитку Київської області на 2011-2020 роки.
URL: https://adm-km.gov.ua/doc/doc37_RD_Strategy.pdf.
59. Стратегія розвитку Київської області на період до 2020 року №9 від 16.04.2015р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
<http://www.mk.gov.ua/ua/economy/strateg>
60. Структура земельного фонду України та динаміка його змін. Держгеокадастр України. URL: <http://land.gov.ua/info/struktura-zemelnoho-fondu-ukrainy-ta-dynamika-yoho-zmin>.
61. Терещенко Д. А. Формування механізмів державного управління розвитком людського капіталу. Інвестиції: практика та досвід. № 4. 2020 р. С. 103-108.
62. Товарна структура зовнішньої торгівлі. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
63. Федонін, О.С., Рєпіна, І.М. та Олексюк, О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка. Навч. посібник. К.: КНЕУ. 2004. 316 с.
64. Филиппова, І.Г. 2012. Трудовий потенціал в контексті відчуження функцій. Вісник СНУ ім. В. Даля, 16(187), Ч.1, Луганськ, с.266-272.
65. Цимбал О. І. Інституціоналізація механізмів мінімізації ризиків економічної актуалізації людського потенціалу. Review of transport economics and management. 2019. Вип.1(17). С. 180-192.
66. Цимбаленко, Н.В., Греча, А.П. та Тарасенко І.О. Методичні положення оцінки трудового потенціалу підприємства. Вісник Хмельницького національного університету, 2009. Т.1, 4. с.16-17.
67. Череп, А.В. та Зубрицька, Я.О.. Дослідження сутності економічної категорії «трудовий потенціал» у менеджменті різних рівнів. Вісник Запорізького національного університету, 2010. 4(8), с.90-95.

- 68.Швайка Л.А. Державне регулювання економіки: підручник / Л. А. Швайка. – К.: Знання, 2008. – 462 с.
- 69.Шевчук, Л.Т. 2003. Медико-соціальні аспекти використання трудового потенціалу: регіональний аналіз та прогноз. Монографія. Київ: НАН України, Ін-т регіон. дослідж
- 70.Штока Є. Т. Роль знань у сучасній економіці. Вісник соціально-економічних досліджень. № 2 (61). 2016. С. 127-135.
- 71.Atlas of Sustainable Development Goals. The World Bank. URL: <http://datatopics.worldbank.org/sdcatlas>.
- 72.C. Nickerson Trends in U.S. Farmland Values and Ownership / M. Morehart, T. Kuethe, J. Beckman, J. Ifft, R Williams // [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.ers.usda.gov/media/377487/eib92_2_.pdf
- 73.Shevchenko I. Labor potential and human capital: comparative analysis of the categories / I. Shevchenko // Студентство. Наука. Іноземна мова: Збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих науковців. – Х.: ХНАДУ. – 2012. – Вип. 4. – С. 132–135.
- 74.Studies on the Agricultural and Food Sector in Central and Eastern Europe / Edited by Leibniz Institute of Agricultural Development in Central and Eastern Europe IAMO, 2009. – Volume 49. URL://[econpapers. repec.org/bookchap/zbwiamost/49.htm](http://econpapers.repec.org/bookchap/zbwiamost/49.htm).
- 75.Telework 2011. A Worldat Work Special Report Based on Data Collected by The Dieringer Research Group Inc. and Worldat Work [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http:// www.worldatwork.org](http://www.worldatwork.org)
- 76.Ukraine. Data. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/country/ukraine>.
- 77.United Nations Development Programme: Human Development Index +2013. URL: <http://www.un.org/en/index.html>. ред. В.В. Ковалевського.

Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 292 с.

78. World Economic Outlook. The International Monetary Fund (IMF). URL:
<http://www.imf.org/en/publications/weo>.